

IKŠĶILES NOVADA PAŠVALDĪBA

IKŠĶILES VIDUSSKOLA

Reģ.Nr.4313900190

Skolas iela 2, Ikšķile, Ikšķiles novads, LV-5052

Tālrunis 65030236, fakss 65030236, e-pasts: vidusskola@ikskile.lv

IEKŠĒJIE NOTEIKUMI

Ikšķilē

Elektrodrošības noteikumi skolēniem

05.03.2015

Nr. 1-16/21

Izdoti saskaņā ar Ministru kabineta 2009. gada 24. novembra noteikumu Nr. 1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”.

I. Vispārīgie noteikumi

1. Noteikumi nosaka darba aizsardzības prasības elektrodrošībā visiem vidusskolas skolēniem.
2. Atbildīgs par šo noteikumu prasību ievērošanu ir izglītības iestādes direktors un katrs individuāli, kurš strādā ar elektroiekārtām.

II. Elektriskās strāvas iedarbības veidi

Elektriskā strāva uz cilvēka organismu var iedarboties elektroķīmiski, fizioloģiski, termiski un mehāniski.

Elektroķīmiskā (elektrolitiskā) strāvas iedarbība izpaužas kā asiņu un citu organisma šķidrums sadalīšanās, kas izsauc fizioloģiskus traucējumus cilvēka organismā (bīstamāku iespaidu atstāj līdzstrāva).

Fizioloģiskā strāvas iedarbība izpaužas kā elpošanas, sirdsdarbības vai nervu sistēmas traucējumi, kā arī muskuļu krampji un neatgriezeniskas izmaiņas šūnās un audos, kā rezultātā tie var atmirt. Jāatceras, ka cilvēkam var tikt paralizētas balss saites un viņš nevarēs saukt palīgā.

Termiskā strāvas iedarbība izpaužas kā cilvēka audu un dažādu orgānu apdegumi vai audu un kaulu pārogļošanās, kas savukārt var izsaukt nopietnus organisma funkcionālos traucējumus.

Mehāniskā strāvas iedarbība izpaužas kā ādas, asinsvadu un nervu audu plīsumi, locītavu mežģījumi un locekļu atrāvumi, kurus izraišījusi elektriskā strāva, izejot caur cilvēka ķermeni un izsaucot strauju nepatvaļīgu krampjveida muskuļu saraušanos.

Nopietni organisma dzīvības procesu traucējumi pēc elektrotraumām var parādīties pēc mēnešiem un gadiem, tāpēc pēc visām elektrotraumām nepieciešama veselības stāvokļa medicīniskā kontrole.

III. Darba aizsardzības prasības uzsākot darbu

3. Pirms darba (mācību) uzsākšanas vizuāli jāpārbauda darba veikšanai nepieciešamo elektroiekārtu izolācijas, kontaktu savienojumu un slēdžu tehniskais stāvoklis.
4. Jāieslēdz darbam (mācībām) nepieciešamās elektroiekārtas un jāpārliedz par to atbilstošu Darbību.
5. Nedrīkst uzsākt darbu, ja konstatēti elektroiekārtu, to vadu izolācijas, kontaktu savienojumus savienojumu, slēdžu un citi bojājumi.
6. Par atklātajām nepilnībām nekavējoties jāziņo klases pedagogam.

IV. Darba aizsardzības prasības, veicot darbu

- Jāievēro teritorijā, telpās un darba vietā uzstādītās drošības zīmes (pielikums Nr.1).
- Jālieto nepieciešamie individuālās aizsardzības līdzekļi un jāraugās, lai tie vienmēr būtu sausi.
- Jāievēro nepieciešamās elektrodrošības prasības: nepieskarties bojātiem, atkailinātiem elektriskajiem vadiem, apgaismojuma armatūrai vai citām strāvu vadošām daļām, kas var atrasties zem sprieguma, nenonemt uzstādītos aizsargapvalkus un nožogojumus.
- Elektrisko strāvu vada arī ūdens. Ja ūdens nonāk uz elektrības slēdža, strāva no vadiem, kas pievienoti slēdzim, var sākt plūst uz roku. Tāpēc elektroierīces nedrīkst ieslēgt un izslēgt ar slapjām rokām.
- Īpašu piesardzību ievērot vannas istabā, tualetē, pagraba telpās, dažās vietās virtuvē, uz balkona, lodžijā un ārā, jo šajās vietās ir elektrobīstamību pastiprinoši apstākļi:
 - strāvu vadošas grīdas (betona, ķieģeļu, keramikas flīžu);
 - metāla konstrukcijas un komunikāciju metāla cauruļvadi (ūdens, gāzes un centrālās apkures metāla caurules, radiatoru, vanna, dušas kabīnes metāla daļas, gāzes un elektriskā plīts).
- Nelietot elektriskās ierīces lietussaimā ārā.

Pazīmes, kas signalizē, ka draud sākties elektrības izraisīts ugunsgrēks:

- Dzirdama dzirksteļošana raksturīga sprakšķa skaņa;
- Slēdža vai rozetes tuvumā vērojami dūmi;
- Jūtama degošas gumijas vai plastmasas smaka;
- Ieslēdzot vai izslēdzot elektroierīci, nospiežot apgaismošanas slēdzi, vērojama dzirkstele.
- Nelietot rozetes, kuras stingri neturas sienā!
- Nepārslogot rozetes, ieslēdzot pārāk daudz elektroierīču!
- Netuvoties zemē nokritušam elektrības vadam – tas apdraud dzīvību.
- Nedarbināt elektroierīces, ja:
 - ir redzams pat it kā nenozīmīgs to bojājums,

- bojāti to apvalki,
- bojāta elektropieslēguma vadu izolācija,
- elektropieslēguma vadiem ir bojātas kontaktdakšas vai to vispār nav.

7. Aizliegts:

- 7.1. lietot pašdarinātus vai labotus drošinātāju ieliktnus;
- 7.2. veikt elektroiekārtu remontu;
- 7.3. remontēt elektrotīklam pieslēgtas elektroierīces;
- 7.4. mainīt spuldzes un tīrīt gaismekļus, ja nav atslēgts spriegums;
- 7.5. dzīt naglas vai urbt caurumus sienās un griestos, nepārbaudot, vai tur nav elektroinstalāciju vadu.

V. Palīdzības sniegšana

8. Sniedzot palīdzību cietušajiem, tie vispirms jāatbrīvo no elektriskās strāvas, atslēdzot elektriskās strāvas padevi. Ja tas nav iespējams, cietušo no strāvu vadošām daļām atbrīvo ar sausu, strāvu nevadošu priekšmetu.
9. Ja ir tikai lokāla rakstura traumas, sniedz atbilstošu pirmo palīdzību. Ja cietušais neelpo, nekavējoties jāizdara mākslīgā elpināšana; ja apstājusies arī sirdsdarbība, jāizdara sirds netiešā masāža. **Jebkurā gadījumā jāizsauc neatliekamā medicīniskā palīdzība.**

VI. Rīcība un ziņošanas kārtība elektroierīču bojājuma gadījumā

10. Biroja tehnikas **bojājumu gadījumā** (dzirksteļošana, dūmu parādīšanās, deguma smaka, pastiprināta vibrācija, neraksturīga skaņa, uz korpusa sajūtams spriegums u.c.):
 - 10.1. nekavējoties izslēgt barošanas slēdzi;
 - 10.2. atvienot barošanas vada kontaktdakšu no kontaktlīgšanas;
 - 10.3. par bojājumu ziņot tiešajam darba vadītājam;
 - 10.4. uz iekārtas uzlikt norādi par iekārtas bojājumu.

VII. Rīcība elektrotraumas gadījumā

11. Nekavējoties pārtraukt darbu un izslēgt biroja tehniku.
12. Nekavējoties informēt tuvāko pedagogu.
13. Ja ir cietušais, tad ja tas nerada apdraudējumu veselībai vai dzīvībai, ar drošiem paņēmieniem atbrīvojot to no elektriskās strāvas avota (neradot draudus savai drošībai).
14. Sniegt cietušajam pirmo palīdzību.
15. Nepieciešamības gadījumā izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību zvanot uz tālruni **113**.

Ikšķiles vidusskolas direktors

(paraksts)

Č. Batņa

Ikšķiles novada pašvaldības darba aizsardzības speciālists

(paraksts)

O. Rītiņš

Drošības zīmes

Saīsinājumi:

SI – sadalietāise

ISI – iekštelpu sadalietāise

ĀSI – āra sadalietāise

GL – gaisvadu līnija

KL – kabeļlīnija

Nr. p. k.	Drošības zīmes zīmējums	Nozīme un nosaukums	Izmēri	Lietojums
1	2	3	4	5
1.		<p>Stacionārā brīdinājuma zīme. Brīdina par elektrobīstamību: "BĪSTAMI - ELEKTRĪBA".</p>	<p>Izmēri: trijstūra malas garums – 80, 160, 280 mm. 10 mm plata melna apmale. Melns zibens uz dzeltena fona.</p>	<p>Piestiprināma uz SI ieejas durvīm un vārtiem to ārpusē, uz jaudas slēdžu un transformatoru kameru durvīm, uz ražošanas telpās izvietoto strāvu vadošo daļu nožogojumiem, sadales skapju ar spriegumu līdz 1000 V durvīm. Šāda zīme nav nepieciešama uz kompakto sadalietaišu durvīm, ja šīs sadales ietaises atrodas iepriekšminētajās elektroietaisēs.</p>

4.		<p>Pārnesamā brīdinājuma zīme. Brīdina par elektrobīstamību:</p> <p>"STĀT! SPRIEGUMS"</p>	<p>Melni burti uz balta fona. 10 mm plata sarkana apmale. Zibens sarkanā krāsā. 280x 210 mm.</p>	<p>ISI izvieta uz zem sprieguma esošo strāvu vadošo daļu pagaidu nožogojumiem, kad noņemts pastāvīgais nožogojums; uz ejās uzstādītiem pagaidu nožogojumiem, kur aizliegts pārvietoties; uz darba vietai blakus esošo kameru pastāvīgajiem iežogojumiem. ASI izvieta uz zemes līmenī izpildāmiem darbiem sagatavoto darba vietu nožogojos virvē, lentēs; uz darba vietai tuvumā esošām konstrukcijām, lai novērstu tuvošanos zem sprieguma esošām strāvu vadošajām daļām.</p>
5.		<p>Pārnesamā brīdinājuma zīme. Brīdina par elektrobīstamību, izpildot pārbaudes ar paaugstinātu spriegumu:</p> <p>"PĀRBAUDE BĪSTAMI DZĪVĪBAI"</p>	<p>Melni burti uz balta fona. 10 mm plata sarkana apmale. Zibens sarkanā krāsā. 280 x 210 mm.</p>	<p>Izvieta ar uzrakstu uz ārpusi iekārtu un strāvu vadošo daļu nožogojumiem, sagatavojot darba vietu iekārtu pārbaudei ar paaugstinātu spriegumu.</p>
6.		<p>Pārnesamā brīdinājuma zīme. Brīdina par bīstamību kāpt uz konstrukcijām, pa kurām iespējams tuvoties zem sprieguma esošām strāvu vadošajām daļām:</p> <p>"NEKĀP NOSITĪS"</p>	<p>Melni burti uz balta fona. 10 mm plata sarkana apmale. 280 x 210 mm.</p>	<p>Izvieta SI pie konstrukcijām, kuras atrodas blakus tai, kura paredzēta personāla kāpšanai uz augstumā izvietoto darba vietu.</p>

7.		<p>Pārnesamā aizlieguma zīme. Aizliedz ieslēgt spriegumu darba vietai:</p> <p>"NEIESLĒGT STRADĀ CILVĒKI"</p>	<p>Sarkani burti uz balta fona. 10 mm plata sarkana apmale. 240 x 130 mm, 80 x 50 mm.</p>	<p>Izvieta uz atdalītāju, nodalītāju, jaudas slēdžu piedziņām, distances vadības atslēgām un pogām, uz komutācijas aparātiem ar spriegumu līdz 1000 V (automātiem, svirslēdžiem, slēdžiem), kurus kļūdaini ieslēdzot, var ieslēgt spriegumu darba vietai. Pieslēgumos ar spriegumu līdz 1000 V, kuru shēmās nav komutācijas aparātu, drošības zīmes izvieta pie izņemtiem drošinātājiem.</p>
8.		<p>Pārnesamā aizlieguma zīme. Aizliedz ieslēgt spriegumu līnijā, kurā strādā:</p> <p>"NEIESLĒGT STRADĀ UZ LĪNIJAS"</p>	<p>Balti burti uz sarkana fona. 10mm plata balta apmale. 240x130mm, 80x50mm.</p>	<p>Izvieta tikai uz to komutācijas aparātu piedziņām, vadības atslēgām un pogām, ar kuru kļūdainu ieslēgšanu var ieslēgt spriegumu GL vai KL, kurā darbinieki strādā.</p>
9.		<p>Pārnesamā aizlieguma zīme. Aizliedz atvērt saspiesta gaisa vai gāzes ventiļus un aizbīdņus:</p> <p>"NEATVĒRT STRADĀ CILVĒKI"</p>	<p>Sarkani burti uz balta fona. 10 mm plata sarkana apmale. 240x130 mm.</p>	<p>Izvieta uz gaisa tvertņu, gaisa plūsmas slēdžu un atdalītāju pneimopiedziņu gaisa cauruļvadu ventiļiem un aizbīdņiem, kurus kļūdaini atverot, var tikt pievadīts saspiestais gaiss darbiniekiem, iedarbināts gaisa plūsmas slēdzis vai atdalītājs, pie kura strādā darbinieki; ūdeņraža, ogļskābes u.c. cauruļvadu ventiļiem un aizbīdņiem, kurus kļūdaini atverot, var rasties bīstamība strādājošajiem.</p>

10.		<p>Pārnesamā rīkojuma zīme. Norāda darba vietu: "STRĀDĀT ŠEIT"</p>	<p>200 mm diametra balts aplis uz zaļa fona. Melni burti aplī 15 mm plata balta apmale.</p> <p>250 x 250 mm.</p> <p>100 x 100 mm.</p>	<p>Izvieta darba vietā. Arī nožogotās darba vietās izkar pie ieejas nožogojumā.</p>
11.		<p>Pārnesamā rīkojuma zīme. Norāda drošu ceļu uzkāpšanai augstumā izvietotā darba vietā: "KĀPT ŠEIT"</p>	<p>200 mm diametra balts aplis uz zaļa fona. Melni burti aplī 15 mm plata balta apmale.</p> <p>250 x 250 mm.</p> <p>100 x 100 mm.</p>	<p>Izvieta pie konstrukcijām vai stacionārām kāpnēm, pa kurām atļauts kāpt, lai nokļūtu augstumā izvietotā darba vietā</p>